

Zorgplichten

door Fokko Oldenhuis

Fokko Oldenhuis is universitair hoofddocent vermogensrecht en bijzondere hoogleraar Religie en Recht aan de Rijksuniversiteit Groningen

Als je een lekke band krijgt en je fiets naar de fietsmaker brengt, rust op de laatste de plicht ervoor te zorgen dat de band gerepareerd wordt. Jij schoof je fiets de werkplaats binnen en bent verplicht de daarvoor gebruikelijke prijs te betalen. De zorgplichten ontstaan in dit geval uit een afspraak. Soms ontstaan zorgplichten uit de wet, zonder een voorafgaande afspraak. Dát raakt ons allemaal.

In Bergen op Zoom bevindt zich een prachtig natuurgebied, eigendom van de stichting Het Noord-Brabants Landschap (NBL). Voor het publiek is dat gebied vrij toegankelijk. Op borden staat te lezen dat het verboden is 'buiten wegen of paden' te wandelen. Eind augustus, begin september wordt het gebied altijd druk bezocht om er bramen te plukken. Zo ook door mevr. A. Tijdens dat bramenplukken verliet mevr. A. het pad en viel al plukkend in een diepe kuil van 1 à 2 meter. Ter plekke bleek onder het pad een oude duiker te liggen, die vroeger gold als doorvoer voor een sloot. De sloot was evenwel aan één zijde gedempt; aan de andere zijde niet. Aan die andere zijde stonden twee paaltjes als waarschuwing voor de diepe kuil, maar die paaltjes waren door de bramen al lang overwoekerd. A. liep bij haar val letsel op en sprak vervolgens het NBL aan. Bestaat er een zorgplicht van de eigenaar van het natuurgebied jegens mevr. A.? De rechter vond van wel. Als je als natuurbeheerder je landgoed openstelt voor publiek moet je er rekening mee houden dat het publiek zich niet altijd aan de voorschriften houdt. Als je kunt voorzien dat er voor het wandelend publiek onveilige situaties kunnen ontstaan, ben je verplicht voorzorgsmaatregelen te nemen. Het Burgerlijk Wetboek kent een zeer algemeen

geformuleerde zorgplicht-bepaling. Zo'n zorgplicht geldt niet alleen voor eigenaren van natuurgebieden; eenzelfde zorgplicht geldt ook voor de overheid, bijvoorbeeld ten aanzien van de veiligheid van wegen en ook voor winkels, bedrijven en andere instellingen. Winkelend publiek mag verwachten dat vloeren in winkels geen obstakels bevatten en dat kleding noch schoeisel bijv. aan een roltrap kan blijven haken. De rechter moet evenwel *per geval* beslissen of zo'n zorgplicht kan worden aangenomen. Bij ongelukjes die thuis gebeuren - je stoot op het feestje van je burens per ongeluk een glas wijn om op de witte vloerbedekking - beslist de rechter meestal dat de gast dat niet hoeft te betalen. Zulke dingen gebeuren nu eenmaal.

Maar zodra schade ontstaat in een winkel, in een bedrijf, op een camping of op een natuurgebied, neemt de rechter sneller aan dat voor de exploitant een zorgplicht ontstaat. Maar zelfs dán is er ook nog de eigen verantwoordelijkheid van het slachtoffer. Als je bijvoorbeeld zonder uit te kijken over een losliggende stoeptegel struikelt, draag je zelf je schade. Voor mevr. A. gold dat niet. Mijns inziens terecht! NBL had nooit bezwaar gemaakt dat bezoekers bramen plukten. En wie daarmee instemt, dient er rekening mee te houden dat de bezoekers daarbij de paden zullen verlaten.

